

TÌM HIỂU LUẬT HÒA GIẢI, ĐỐI THOẠI TẠI TÒA ÁN

TS. Trần Tuấn Duy (*)

Ngày 16 tháng 6 năm 2020, Quốc hội khóa XIV, kỳ họp thứ 9 đã thông qua Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án số 58/2020/QH14 gồm 04 chương và 42 điều quy định về nguyên tắc, chính sách của Nhà nước về hòa giải (HG), đối thoại (ĐT) tại Tòa án (TA); quyền, nghĩa vụ của hòa giải viên (HGV) tại TA, các bên tham gia HG, ĐT tại TA; trách nhiệm của TA trong hoạt động HG, ĐT; trình tự, thủ tục HG, ĐT và công nhận kết quả HG thành, ĐT thành tại TA. HG, ĐT theo quy định của Luật này được thực hiện trước khi TA thụ lý vụ án về tranh chấp dân sự, hôn nhân và gia đình, kinh doanh, thương mại, lao động; việc yêu cầu công nhận thuận tình ly hôn; vụ án hành chính thuộc thẩm quyền giải quyết của TA theo quy định của Bộ luật Tố tụng Dân sự, Luật Tố tụng Hành chính. Luật chính thức có hiệu lực thi hành từ ngày 01 tháng 01 năm 2021. Tác giả xin giới thiệu một số nội dung cơ bản của Luật HG, ĐT tại TA dưới dạng hỏi - đáp:

Câu 1. Hòa giải tại tòa án là gì? Đối thoại tại tòa án là gì?

Trả lời:

Hòa giải tại TA là hoạt động HG do HGV tiến hành trước khi TA thụ lý vụ việc dân sự, nhằm hỗ trợ các bên tham gia HG thỏa thuận giải quyết vụ việc dân sự theo quy định của Luật này.

Đối thoại tại TA là hoạt động ĐT do HGV tiến hành trước khi TA thụ lý vụ án hành chính, nhằm hỗ trợ các bên tham gia ĐT thống nhất giải quyết khiếu kiện hành chính theo quy định của Luật này.¹

Câu 2. Xin cho biết các nguyên tắc hòa giải, đối thoại tại tòa án?

Trả lời: HG, ĐT tại TA cần tuân thủ các nguyên tắc sau:²

- Các bên tham gia HG, ĐT phải tự nguyện HG, ĐT.
- Tôn trọng sự tự nguyện thỏa thuận, thống nhất của các bên; không được ép buộc các bên thỏa thuận, thống nhất trái với ý chí của họ.

(*) *Trưởng khoa Luật, Học viện Cán bộ Thành phố Hồ Chí Minh.*

¹ Điều 1 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

² Điều 3 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

- Bảo đảm bình đẳng về quyền và nghĩa vụ giữa các bên.
- Nội dung thỏa thuận HG, thống nhất ĐT không vi phạm điều cấm của luật, không trái đạo đức xã hội, không nhằm trốn tránh nghĩa vụ với Nhà nước hoặc cơ quan, tổ chức, cá nhân khác, không xâm phạm quyền, lợi ích hợp pháp của cơ quan, tổ chức, cá nhân khác.
- Các thông tin liên quan đến việc HG, ĐT phải được giữ bí mật theo quy định.
- Phương thức HG, ĐT được tiến hành linh hoạt, phù hợp với tình hình thực tế, đặc điểm của mỗi loại vụ việc.
- HGV tiến hành HG, ĐT độc lập và tuân theo pháp luật.
- Tiếng nói và chữ viết dùng trong HG, ĐT là tiếng Việt. Người tham gia HG, ĐT có quyền dùng tiếng nói, chữ viết của dân tộc mình; trường hợp này họ có thể tự bố trí hoặc đề nghị HGV bố trí phiên dịch cho mình.

Người tham gia HG, ĐT là người khuyết tật nghe, nói hoặc khuyết tật nhìn có quyền dùng ngôn ngữ, ký hiệu, chữ dành riêng cho người khuyết tật; trường hợp này phải có người biết ngôn ngữ, ký hiệu, chữ dành riêng cho người khuyết tật để dịch lại và họ cũng được coi là người phiên dịch.

- Bảo đảm bình đẳng giới; bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của trẻ em.

Câu 3. Vấn đề bảo mật thông tin hòa giải, đối thoại tại tòa án được quy định như thế nào?

Trả lời: Việc bảo mật thông tin HG, ĐT tại TA được quy định như sau:³

- HGV, các bên, cơ quan, tổ chức, cá nhân khác được mời tham gia HG, ĐT không được tiết lộ thông tin mà mình biết được trong quá trình HG, ĐT.
- Trong quá trình HG, ĐT không được ghi âm, ghi hình, ghi biên bản HG, ĐT. Việc lập biên bản chỉ được thực hiện để ghi nhận kết quả HG, ĐT. HGV, các bên chỉ được, ghi chép để phục vụ cho việc HG, ĐT và phải bảo mật nội dung đã ghi chép.

³ Điều 4 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

- Cơ quan, tổ chức, cá nhân không được sử dụng tài liệu, lời trình bày của các bên trong quá trình HG, ĐT làm chứng cứ trong quá trình giải quyết vụ việc theo quy định của pháp luật, trừ các trường hợp sau đây:

(i) Bên đã xuất trình tài liệu, trình bày ý kiến trong quá trình HG, ĐT đồng ý việc sử dụng tài liệu, lời trình bày của mình trong quá trình HG, ĐT làm chứng cứ;

(ii) Phải sử dụng làm chứng cứ theo quy định của luật.

- Cơ quan, tổ chức, cá nhân vi phạm quy định trên thì bị xử lý theo quy định của pháp luật.

Câu 4. Các bên có quyền thế nào khi tham gia hòa giải, đối thoại tại Tòa án?

Trả lời: Các bên khi tham gia HG, ĐT có các quyền sau đây:⁴

- Đồng ý hoặc từ chối tham gia HG, ĐT hoặc chấm dứt HG, ĐT;
- Trực tiếp hoặc thông qua người đại diện quy định tham gia HG, ĐT;
- Lựa chọn HGV trong danh sách HGV của TA có thẩm quyền giải quyết vụ việc dân sự, khiếu kiện hành chính; trường hợp thuộc thẩm quyền giải quyết của TA nhân dân cấp huyện thì có thể lựa chọn HGV của TA nhân dân cấp huyện khác trên cùng phạm vi địa giới hành chính với TA nhân dân cấp tỉnh;
- Đề nghị thay đổi HGV theo quy định của Luật này;
- Tự bố trí hoặc đề nghị HGV bố trí phiên dịch trong trường hợp người tham gia HG, ĐT là người không biết tiếng Việt, người khuyết tật nghe, nói hoặc khuyết tật nhìn;
- Yêu cầu HGV, người tham gia HG, ĐT, cơ quan, tổ chức, cá nhân khác, Thẩm phán tham gia phiên họp ghi nhận kết quả HG, ĐT giữ bí mật thông tin;
- Bày tỏ ý chí, đề xuất phương thức, giải pháp giải quyết tranh chấp, yêu cầu, khiếu kiện; thống nhất về nội dung HG, ĐT;
- Yêu cầu TA công nhận kết quả HG thành, ĐT thành;
- Yêu cầu bên có nghĩa vụ thực hiện các nội dung đã HG thành, ĐT thành;
- Đề nghị TA có thẩm quyền xem xét lại quyết định công nhận kết quả HG thành, ĐT thành theo quy định của Luật này.

⁴ Khoản 1 Điều 8 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

Câu 5. Các bên có nghĩa vụ thế nào khi tham gia hòa giải, đối thoại tại Tòa án?

Trả lời: Các bên khi tham gia HG, ĐT có các nghĩa vụ sau đây:⁵

- Tuân thủ pháp luật;
- Tham gia HG, ĐT với tinh thần thiện chí, hợp tác để thúc đẩy quá trình HG, ĐT đạt kết quả tích cực; trình bày chính xác tình tiết, nội dung của vụ việc, cung cấp kịp thời, đầy đủ thông tin, tài liệu, chứng cứ liên quan đến vụ việc theo yêu cầu của HGV;

- Chịu trách nhiệm về tính xác thực của các thông tin, tài liệu, chứng cứ mà mình cung cấp trong quá trình HG, ĐT; nếu thông tin, tài liệu, chứng cứ cung cấp là giả mạo thì kết quả HG, ĐT bị vô hiệu; trường hợp có dấu hiệu tội phạm thì bị xử lý theo quy định của pháp luật về hình sự; nếu gây thiệt hại cho cơ quan, tổ chức, cá nhân khác thì phải bồi thường theo quy định của pháp luật;

- Tôn trọng HGV và các bên có liên quan; thực hiện các yêu cầu của HGV theo quy định của Luật này;

- Chấp hành quy chế HG, ĐT tại TA;

- Thực hiện các nội dung đã HG thành, ĐT thành.

Câu 6. Các bên khi tham gia hòa giải, đối thoại tại Tòa án phải chịu chi phí như thế nào?

Trả lời: Chi phí HG, ĐT tại TA do ngân sách nhà nước bảo đảm, trừ các trường hợp sau thì các bên tham gia HG, ĐT tại TA phải chịu chi phí:⁶

- Chi phí HG đối với tranh chấp về kinh doanh, thương mại có giá ngạch;

- Chi phí khi các bên thống nhất lựa chọn địa điểm HG, ĐT ngoài trụ sở TA; chi phí khi HGV xem xét hiện trạng tài sản liên quan đến vụ việc dân sự, khiếu kiện hành chính mà tài sản đó nằm ngoài phạm vi địa giới hành chính của tỉnh nơi TA có thẩm quyền giải quyết có trụ sở;

- Chi phí phiên dịch tiếng nước ngoài.

⁵ Khoản 2 Điều 8 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

⁶ Điều 9 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

Câu 7. Để được bổ nhiệm làm hòa giải viên cần có những điều kiện nào?

Trả lời: Công dân Việt Nam thường trú tại Việt Nam, trung thành với Tổ quốc và Hiến pháp Việt Nam, có năng lực hành vi dân sự đầy đủ, có phẩm chất đạo đức tốt, gương mẫu trong việc chấp hành pháp luật và có đủ các điều kiện sau đây thì có thể được bổ nhiệm làm HGV (trừ những người đang là cán bộ, công chức, viên chức; sĩ quan, hạ sĩ quan Quân đội nhân dân, quân nhân chuyên nghiệp, công nhân, viên chức quốc phòng; sĩ quan, hạ sĩ quan Công an nhân dân, công nhân công an):⁷

- Đã là Thẩm phán, Thẩm tra viên TA, Thư ký TA, Kiểm sát viên, Kiểm tra viên Viện kiểm sát, Chấp hành viên thi hành án dân sự, Thanh tra viên; luật sư, chuyên gia, nhà chuyên môn khác có ít nhất 10 năm kinh nghiệm trong lĩnh vực công tác; người có hiểu biết về phong tục tập quán, có uy tín trong cộng đồng dân cư;

- Có kinh nghiệm, kỹ năng HG, ĐT;

- Có sức khỏe bảo đảm hoàn thành nhiệm vụ được giao;

- Có chứng chỉ bồi dưỡng nghiệp vụ HG, ĐT do cơ sở đào tạo của TA nhân dân tối cao cấp, trừ người đã là Thẩm phán, Thẩm tra viên TA ngạch Thẩm tra viên chính, Thẩm tra viên cao cấp, Thư ký TA ngạch Thư ký viên chính, Thư ký viên cao cấp, Kiểm sát viên, Chấp hành viên thi hành án dân sự, Thanh tra viên.

Nhiệm kỳ của HGV là 03 năm kể từ ngày bổ nhiệm.⁸

Câu 8. Hòa giải viên có những quyền gì?

Trả lời: HGV có các quyền sau đây:⁹

- Tiến hành HG vụ việc dân sự, ĐT khiếu kiện hành chính theo quy định;

- Yêu cầu các bên cung cấp thông tin, tài liệu, chứng cứ liên quan đến nội dung tranh chấp, khiếu kiện; thông tin, tài liệu liên quan khác cần thiết cho việc HG, ĐT;

- Xem xét hiện trạng tài sản liên quan đến tranh chấp, khiếu kiện trước khi lập biên bản ghi nhận kết quả HG, ĐT theo yêu cầu của một trong các bên;

⁷ Điều 10 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

⁸ Khoản 6 Điều 11 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

⁹ Khoản 1 Điều 14 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

- Mời người có uy tín tham gia HG, ĐT; tham khảo ý kiến của cơ quan, tổ chức, cá nhân có chuyên môn về lĩnh vực tranh chấp, khiếu kiện;
- Không phải chịu trách nhiệm trước pháp luật về tính xác thực của thông tin, tài liệu, chứng cứ do các bên cung cấp;
- Từ chối cung cấp thông tin, tài liệu, chứng cứ liên quan đến vụ việc dân sự, khiếu kiện hành chính, trừ trường hợp các bên đồng ý bằng văn bản hoặc theo quy định của pháp luật;
- Từ chối việc lập biên bản ghi nhận kết quả HG, ĐT nếu có đủ căn cứ xác định thỏa thuận, thống nhất đó vi phạm điều cấm của luật, trái đạo đức xã hội, trốn tránh nghĩa vụ với Nhà nước hoặc cơ quan, tổ chức, cá nhân khác;
- Được bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ, kỹ năng HG, ĐT;
- Được cấp thẻ HGV;
- Được hưởng thù lao theo quy định của Chính phủ;
- Được khen thưởng theo quy định của pháp luật.

Câu 9. Hòa giải viên có những nghĩa vụ gì?

Trả lời: HGV có các nghĩa vụ sau đây:¹⁰

- Tiến hành HG, ĐT theo trình tự, thủ tục quy định tại Luật này;
- Tuân thủ pháp luật, độc lập, vô tư, khách quan;
- Bảo đảm bí mật thông tin theo quy định của Luật này;
- Không ép buộc các bên HG, ĐT trái với ý chí của họ;
- Không được nhận tiền, lợi ích từ các bên;
- Từ chối HG, ĐT nếu thuộc một trong các trường hợp quy định tại Luật này;
- Tôn trọng sự thỏa thuận, thống nhất của các bên, nếu nội dung thỏa thuận, thống nhất đó không vi phạm điều cấm của luật, không trái đạo đức xã hội, không nhằm trốn tránh nghĩa vụ với Nhà nước hoặc cơ quan, tổ chức, cá nhân khác;
- Từ chối tham gia tố tụng với tư cách là người tiến hành tố tụng, người tham gia tố tụng đối với vụ việc mà mình đã tiến hành HG, ĐT nhưng không thành và được chuyển cho TA giải quyết theo trình tự tố tụng, trừ trường hợp pháp luật quy định khác.

¹⁰ Khoản 2 Điều 14 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

Câu 10. Trường hợp nào không được tiến hành hòa giải, đối thoại tại Tòa án?

Trả lời: Không tiến hành HG, ĐT tại TA trong các trường hợp sau đây:¹¹

- Yêu cầu đòi bồi thường do gây thiệt hại đến tài sản của Nhà nước.
- Vụ việc phát sinh từ giao dịch dân sự vi phạm điều cấm của luật hoặc trái đạo đức xã hội.
- Người khởi kiện, người yêu cầu, người bị kiện, người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan đã được mời tham gia HG, ĐT hợp lệ lần thứ hai mà vẫn vắng mặt không vì sự kiện bất khả kháng hoặc trở ngại khách quan hoặc không thể tham gia HG, ĐT được vì có lý do chính đáng.
- Một bên vợ hoặc chồng trong tranh chấp ly hôn là người mất năng lực hành vi dân sự.
- Một trong các bên đề nghị không tiến hành HG, ĐT.
- Một trong các bên yêu cầu áp dụng biện pháp khẩn cấp tạm thời theo quy định của Bộ luật Tố tụng dân sự, Luật Tố tụng hành chính.
- Trường hợp khác theo quy định của pháp luật.

Câu 11. Việc hòa giải, đối thoại tại Tòa án được tiến hành theo phương thức nào?

Trả lời: Phương thức HG, ĐT tại TA được quy định như sau:¹²

- HG, ĐT có thể được tiến hành trong một hoặc nhiều phiên.
- Việc HG, ĐT được tiến hành tại trụ sở TA hoặc có thể ngoài trụ sở TA theo lựa chọn của các bên.
- Phiên HG, ĐT có thể được thực hiện bằng hình thức trực tiếp hoặc hình thức phù hợp khác theo đề nghị của các bên.
- HGV có thể tiến hành HG, ĐT có mặt các bên hoặc gặp riêng từng bên; yêu cầu mỗi bên trình bày ý kiến của mình về các vấn đề của vụ việc dân sự, khiếu kiện hành chính; đề xuất phương án, giải pháp HG, ĐT. Trường hợp một trong các bên có người đại diện, người phiên dịch thì HGV phải mời họ cùng tham gia HG, ĐT.

¹¹ Điều 19 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

¹² Điều 22 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

Câu 12. Trong quá trình tiến hành hòa giải, đối thoại tại Tòa án thì hòa giải viên có nhiệm vụ gì?

Trả lời: Nhiệm vụ của HGV trong quá trình tiến hành HG, ĐT tại TA:¹³

- Phổ biến, giải thích quyền, nghĩa vụ của các bên.
- Tạo điều kiện để các bên đề xuất, trao đổi về phương án, giải pháp giải quyết vụ việc dân sự, khiếu kiện hành chính.
- Phân tích tính hiệu quả, khả thi của từng phương án, giải pháp giải quyết vụ việc dân sự, khiếu kiện hành chính; hỗ trợ các bên đạt được sự thỏa thuận, thống nhất.

Câu 13. Phiên hòa giải, đối thoại tại Tòa án gồm những thành phần nào?

Trả lời: Thành phần phiên HG, ĐT tại TA gồm các thành phần sau:¹⁴

(i) HGV; (ii) Các bên, người đại diện, người phiên dịch; (iii) Người được mời tham gia HG, ĐT trong trường hợp cần thiết. Các bên có thể trực tiếp hoặc ủy quyền cho người đại diện tham gia HG, ĐT; đồng thời phải thông báo bằng văn bản về họ, tên, địa chỉ của người đại diện cho bên kia và HGV biết. Đối với HG việc ly hôn, các bên trong quan hệ vợ, chồng phải trực tiếp tham gia HG.

Quyền và nghĩa vụ của người đại diện của các bên được xác định theo quy định của Bộ luật Dân sự.

Người bị kiện trong khiếu kiện hành chính có thể ủy quyền cho người đại diện tham gia ĐT. Người đại diện theo ủy quyền phải có đầy đủ thẩm quyền để giải quyết khiếu kiện.

Câu 14. Kết quả hòa giải, đối thoại được công nhận khi nào?

Trả lời: Điều kiện công nhận kết quả HG thành, ĐT thành tại TA khi có đủ các điều kiện sau đây:¹⁵

- Các bên có năng lực hành vi dân sự đầy đủ;
- Các bên là người có quyền, nghĩa vụ đối với nội dung thỏa thuận, thống nhất;

¹³ Điều 23 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

¹⁴ Điều 25 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

¹⁵ Điều 33 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

- Nội dung thỏa thuận, thống nhất của các bên là hoàn toàn tự nguyện, không vi phạm điều cấm của luật, không trái đạo đức xã hội, không nhằm trốn tránh nghĩa vụ với Nhà nước hoặc cơ quan, tổ chức, cá nhân khác;

- Trường hợp thuận tình ly hôn thì thỏa thuận của các bên phải có đầy đủ nội dung về việc ly hôn, việc chia tài sản, việc trông nom, nuôi dưỡng, chăm sóc, giáo dục con chưa thành niên, con đã thành niên mất năng lực hành vi dân sự hoặc không có khả năng lao động và không có tài sản để tự nuôi mình trên cơ sở bảo đảm quyền lợi chính đáng của vợ, chồng, con theo quy định của Luật Hôn nhân và gia đình;

- Trường hợp nội dung thỏa thuận HG, thống nhất ĐT của các bên liên quan đến quyền, nghĩa vụ người khác nhưng người đó không có mặt tại phiên HG, ĐT thì thỏa thuận, thống nhất chỉ được công nhận khi có ý kiến đồng ý bằng văn bản của họ;

- Trường hợp các bên thỏa thuận, thống nhất được một phần tranh chấp dân sự, một phần khiếu kiện hành chính thì chỉ được công nhận khi nội dung thỏa thuận, thống nhất không liên quan đến các phần khác của tranh chấp, khiếu kiện đó.

Câu 15. Quyết định công nhận kết quả HG thành, ĐT thành tại TA có hiệu lực như thế nào?

Trả lời: Hiệu lực của quyết định công nhận kết quả HG thành, ĐT thành tại TA được quy định như sau:¹⁶

- Quyết định công nhận kết quả HG thành, ĐT thành có hiệu lực pháp luật và không bị kháng cáo, kháng nghị theo thủ tục phúc thẩm theo quy định của Bộ luật Tố tụng dân sự, Luật Tố tụng hành chính.

- Quyết định công nhận kết quả HG thành được thi hành theo quy định của pháp luật về thi hành án dân sự.

- Quyết định công nhận kết quả ĐT thành được thi hành theo quy định của pháp luật về tố tụng hành chính.

¹⁶ Điều 35 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

Câu 16. Quyết định công nhận kết quả HG thành, ĐT thành tại TA có bị xem xét lại trong trường hợp nào?

Trả lời: Quyết định công nhận kết quả HG thành, ĐT thành tại TA có bị xem xét lại trong trường hợp sau: Theo đề nghị của các bên, người đại diện hoặc người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan đến quyết định của TA, kiến nghị của Viện kiểm sát nếu có căn cứ cho rằng nội dung thỏa thuận, thống nhất của các bên vi phạm một trong các điều kiện quy định tại Luật này.¹⁷

- Các bên, người đại diện hoặc người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan đến quyết định của TA có quyền đề nghị xem xét lại quyết định công nhận kết quả HG thành, ĐT thành trong thời hạn 15 ngày kể từ ngày nhận được hoặc biết được quyết định. Trường hợp vì lý do bất khả kháng hoặc trở ngại khách quan khác mà họ không thực hiện được quyền đề nghị theo đúng thời hạn thì thời gian đó không tính vào thời hạn đề nghị.

- Viện kiểm sát cùng cấp có quyền kiến nghị xem xét lại quyết định công nhận kết quả HG thành, ĐT thành trong hạn 15 ngày kể từ ngày nhận được quyết định của TA.

Câu 17. Khi nào sẽ chấm dứt việc hòa giải, đối thoại tại Tòa án?

Trả lời: Việc HG, ĐT chấm dứt khi thuộc một trong các trường hợp sau đây:¹⁸

- HG thành, ĐT thành;

- Các bên không đạt được thỏa thuận, thống nhất về toàn bộ nội dung vụ việc dân sự, khiếu kiện hành chính hoặc chỉ thỏa thuận, thống nhất được một phần vụ việc dân sự, khiếu kiện hành chính nhưng phần đó có liên quan đến những phần khác của vụ việc dân sự, khiếu kiện hành chính;

- Một bên hoặc các bên không đồng ý tiếp tục HG, ĐT hoặc vắng mặt sau 02 lần được thông báo hợp lệ về việc HG, ĐT;

- Trong quá trình HG, ĐT phát hiện vụ việc thuộc trường hợp quy định không được tiến hành HG, ĐT tại TA;

¹⁷ Điều 36 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

¹⁸ Điều 40 Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

- Một trong các bên yêu cầu áp dụng biện pháp khẩn cấp tạm thời theo quy định của Bộ luật Tố tụng dân sự, Luật Tố tụng hành chính trong quá trình HG, ĐT;
- Người nộp đơn khởi kiện, đơn yêu cầu rút đơn khởi kiện; đơn yêu cầu.

Kết luận

Trên đây là một số nội dung đáng chú ý của Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án. Đây là một chính sách được thể chế hóa nhằm thu hút, huy động nguồn nhân lực có kiến thức và kinh nghiệm trong xã hội tham gia phối hợp cùng Tòa án tiến hành hòa giải, đối thoại để giải quyết các tranh chấp dân sự, khiếu kiện hành chính.